
Külastajaseire RMK-s

2021. aasta
külastajauuringu
koondaruanne

Riigimetsa Majandamise Keskus
Külastuskorraldusosakond

1. Metoodika

Külastajauuringud viiakse enamasti puhke- ja kaitsealadel läbi samal ajaperioodil ja ühtsetel alustel. Kasutatav andmekogumismeetod on kohapeal küsitleja juhendamisel täidetav küsimustik. Kasutatakse juhuslikku valimit. Valimisse kuuluvad vaid 15.aastased ja vanemad külastajad. Valimi plaanis kavandatakse küsitluskohad, nende kohtade eeldatavad külastajagrupid, ankeetide ja küsitluspäevade arv küsitluskohtade lõikes. Kõikidel aladel kasutatakse standardankeeti, kuhu võib lisada alakeskseid küsimusi.

RMK puhkealadel on külastajauuring korraldatud 2002., 2003., 2006. aastal. 2010. ja 2015. aastal korraldati külastajauuringud kõigil RMK majandatavatel puhke – ja kaitsealadel.

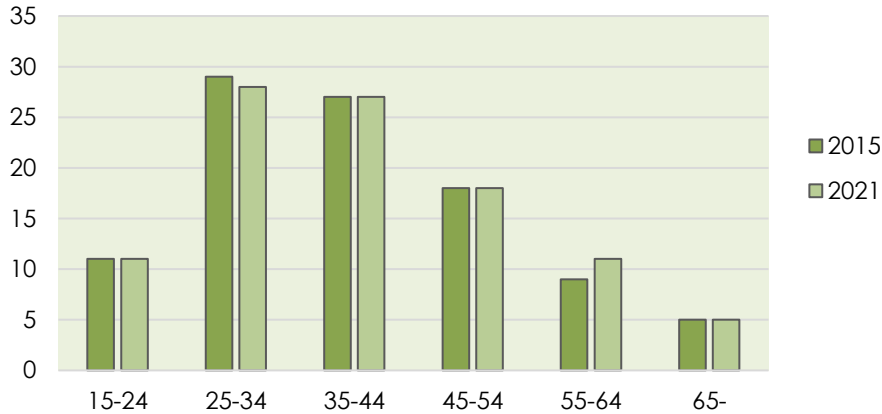
Kasutatud metoodikad on kirjeldatud käsiraamatus „Külastajate seire loodusaladel- Põhjamaade ja Balti riikide kogemusel põhinev käsiraamat“. Raamat on internetis kättesaadav aadressil:

<http://loodusegakoos.ee/files/Kulastajate%20seire%20loodusaladel.pdf>

Käesolev kokkuvõte on koostatud RMK majandatavatel puhke- ja kaitsealadel 15.juuli – 15.oktoober 2020 ja 15.aprill - 15.juuli 2021 läbiviidud külastajauuringu käigus kogutud 8214 ankeedi põhjal.

2. 2021. aasta uuringu tulemuste kokkuvõte ja muutuste trendid

Nii 2021 kui ka 2015 aasta uuringu andmetel on suurimad küllastajagrupid 25-34 ja 35-44 aastased (Joonis 1).

Joonis 1. Küllastajate vanuseline jagunemine 2015 ja 2021

Küllastajatest 52% on kõrgharidusega.

Nii 2015 kui ka 2021 tuli kõige rohkem küllastajaid Tallinnast, Tartust ja Pärnust. Muutusena saab esile tuua välismaalaste osakaalu vähenemise võrreldes 2015. aastaga - kui 2015 oli 87% küllastajatest Eestist, siis 2021 oli see näitaja 93%. Nii 2015 kui ka 2021 tuli kõige rohkem välismaalasi Saksamaalt, Soomest ja Lätist. Kuid kui 2015 oli kõige rohkem küllastajaid Saksamaalt, seejärel Soomest ning Lätist, siis 2021 oli järjestus muutunud - Saksamaa, Läti, Soome.

Küllastuse sesoonses jaotuses on jätkuv trend, et lisaks suvele käiakse aktiivsemalt looduses ka teistel aastaegadel. Küllastuse raskuskese on jätkuvalt suvel, kuid kasvanud on nii kevade, sügise kui ka talve osatähtsus.

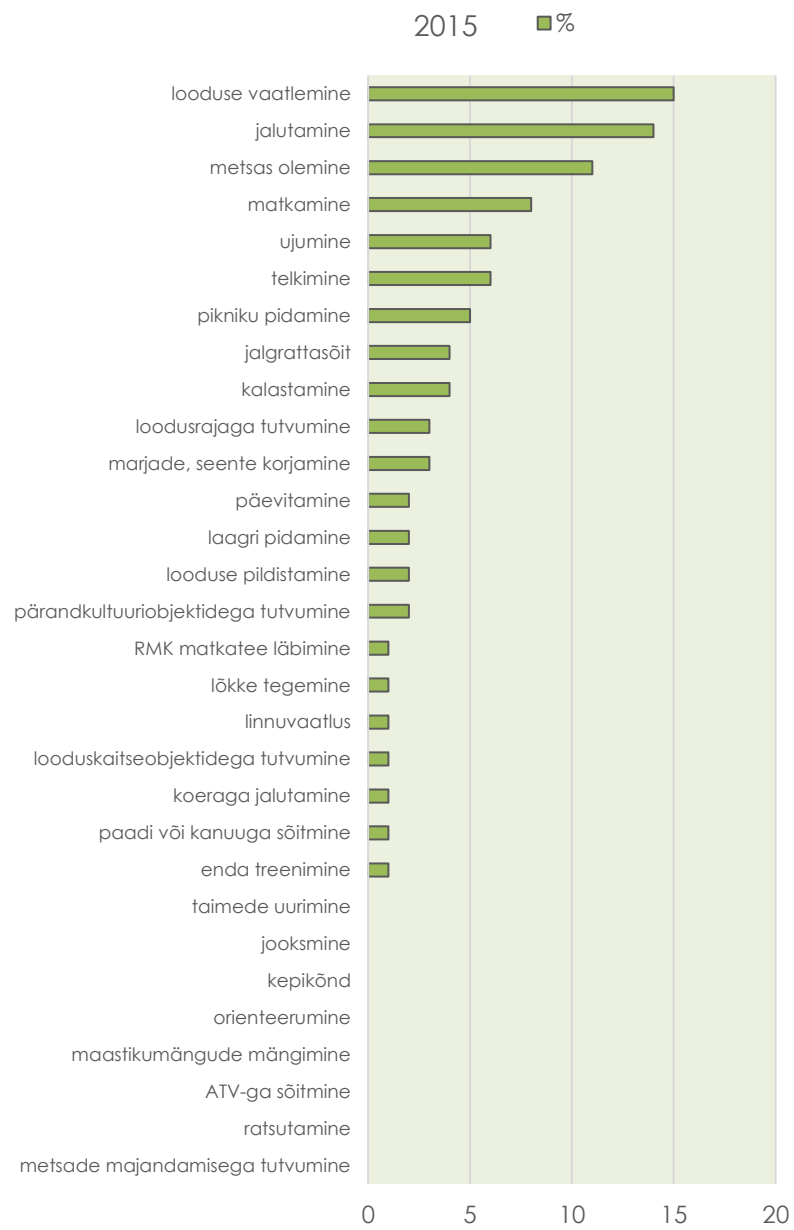
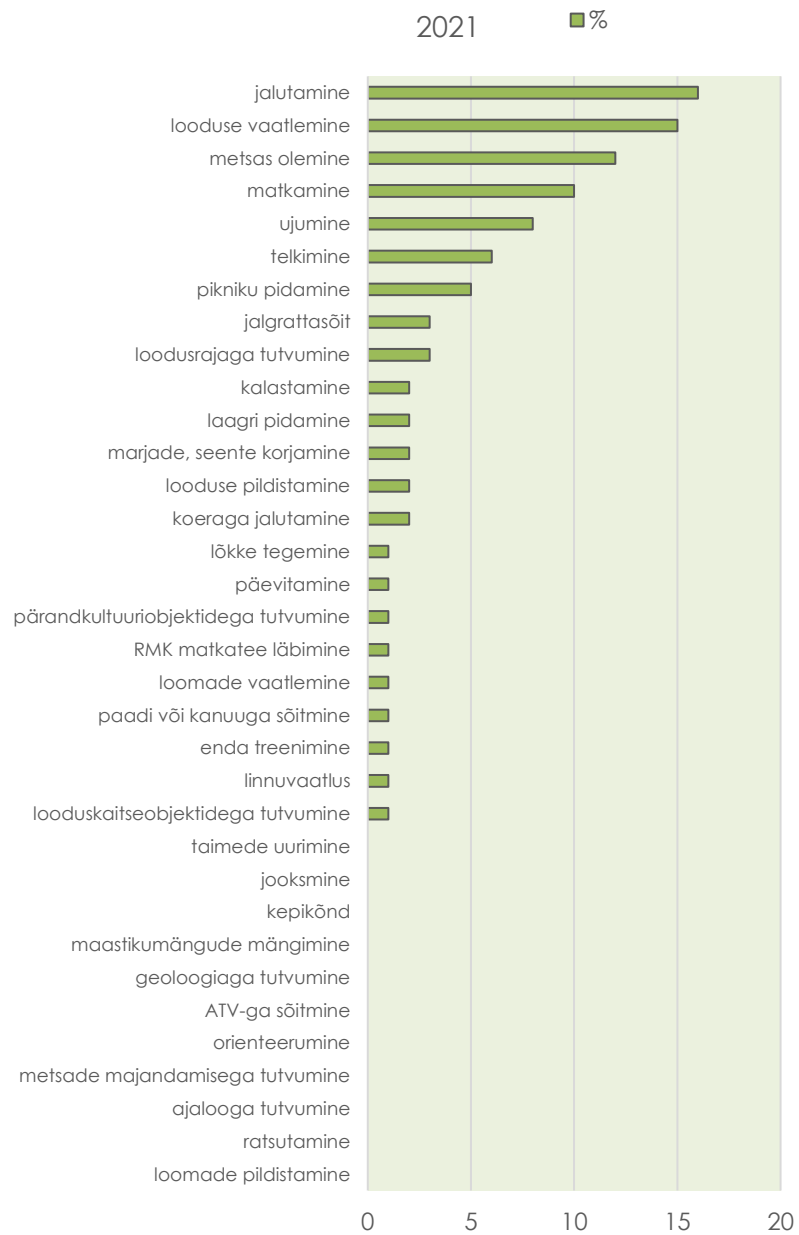
Enamasti küllastati puhke- ja kaitsealaid 2-5 inimese seltskonnas (69%), 6 või enama inimeses seltskondi oli 19% ja üksinda liikujaid 12%. Võrreldes 2015. aastaga on vähenenud seltskonna suurus – 6 või enama inimese seltskondi oli 2015 aastal 23%.

Looduses käiakse kõige rohkem oma perega, mille osakaal on võrreldes 2015. aastaga veelgi suurenenud. Vähenenud on sõprade ja erinevate gruppide (klassid, turismigrupid jms) osatähtsus.

Alale saabumiseks ja alal liikumiseks kasutati nii 2015 kui ka 2021 kõige rohkem sõiduautot. Mõnevõrra on suurenenud haagissuvilate ja matkabussidega liikumine. Jalgsi liikujaid on 9% ja jalgrattaga liikujaid 7% küllastajatest.

Nii 2015. kui ka 2021. aastal oli 64% külastajatele puhke- või kaitseala külastamine reisi ainus või kõige tähtsam sihtpunkt. Ette planeerimata külastust nimetas 8% külastajatest.

Kui 2015 oli uuringu andmetel külastajatele kõige olulisem tegevus looduse vaatlemine, siis 2021 oli jalutamine (Joonis 2). Järgmised olulisemad tegevused on jäänud samaks - metsas olemine, matkamine, ujumine, telkimine ja pikniku pidamine. Jätkub trend, et suureneb liikumisega seotud tegevuste tähtsus (jalutamine, matkamine, loodusrajaga tutvumine).

Joonis 2. Külastajate kõige olulisem tegevus külastuse ajal 2015 ja 2021

Küllastajate piirkondliku rahakasutuse hindamiseks paluti vastajatel arvestada kulusid, mida nad on teinud või kavatsevad teha puhke- või kaitsealal ja selle ümbruskonnas seekordse reisi jooksul. 2015. aastal kinnitas 47% puhke- ja kaitsealal käinutest, et oli külastusega seoses raha kulutanud ja kulutasid keskmiselt 59,41 eurot. 2021. aastal kinnitas 42% küllastajatest, et nad on raha kulutanud 67,95 eurot. Nii 2015 kui ka 2021 kulutati kõige rohkem ostudele kauplustest, ostudele bensiinijaamadest, majutusele ja ostudele kohvikus ning restoranis.

Enim nimetatud infoallikad on jäänud 2015 aastaga võrreldes üldjoontes samale tasemele. Kõige rohkem kasutatakse tuttavate, sõprade ja sugulaste soovitusi, RMK kodulehe ja RMK äpi kasutust nimetas 46% küllastajatest.

Uuringu käigus uuriti ka külastuse mõju küllastajate vaimsele, füüsilisele ja sotsiaalsele heaolule. 89% küllastajatest tundsid, et tänu puhke- või kaitseala külastusele suurenes nende sotsiaalne, vaimne ja füüsiline heaolu, vastanutest 15%-l arvamus puudus. Kõiki näitajaid hinnati kõrgelt, kuid kõige kõrgemalt hinnati mõju vaimsele heaolule, järgnesid füüsiline heaolu ja sotsiaalne heaolu.

Üldiselt hinnati puhke- või kaitseala teenuste ja rajatiste kvaliteeti ning keskkonda positiivselt. Võrreldes 2015. aastaga oli 2021. aastal paranenud kõigi hinnatavate näitajate hinnang. 2021. aastal hindasid küllastajad kõige kõrgemalt telkimisalade, metsamajade ja külastuskeskuste teenuste, radade, tuletetemiskohtade, vaateplatvormide ja parkimiskohtade kvaliteeti. Varasemaga võrreldes on hinnang küll paranenud, kuid teistest näitajatest madalamalt hindasid küllastajad ettevõtjate pakutavaid teenuseid ja erivajadustega inimestega arvestamist.

2021. aastal oli teenuste ja rajatiste hulgaga tervikuna oli rahul 95% vastajatest. Puhke- või kaitseala külastus vastas üldjoontes küllastajate eelnevatele ootustele nii looduskeskkonna, harrastusvõimaluste kui ka puhkekohtade rajatiste osas. Kõiki külastust potentsiaalselt häirivaid tegureid (maastiku kulumine, maastiku prügistatus, majandustegevus looduses, küllastajate rohkus ja teiste küllastajate käitumine) hinnati võrdsel tasemel madalalt, kuid väikest häiringute kasvu on märgata kõikides aspektides.

Küllastajate teenuste ja looduskeskkonna hinnangute, ootustele vastavuse ja häirivate tegurite näitajate põhjal arvatud puhke- ja kaitsealade üleriigiline küllastajarahuloluindeks oli 2021. aastal 4,45, 2015. aastal oli vastav indeks 4,40.